

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณี บ้านพุน้ำร้อน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

FACTORS INFLUENCING THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN THE CONSERVATION OF FOREST RESOURCES. A CASE STUDY OF BAN PU NAM RON MOO 12 TAMBON BAN KAO KANCHANABURI PROVINCE.

ชาญศิษฐ์พงษ์ เกื้ออินโย

นักศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Chansitpong Tauenyi

Master Student Social Development. Faculty of Humanities and Social Sciences. Kanchanaburi Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัย ปัญหา และอุปสรรคที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตป่าชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ปฏิบัติงาน ได้แก่ ครู เจ้าหน้าที่สาธารณสุข สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 20 คน ผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน ผู้นำครอบครัว จำนวน 120 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามนั้น ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในงานวิจัยคือโคสแควร์กำลังสอง

ผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยด้านเจตคติมีความสัมพันธ์กับป่าชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย โดยความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยต่ำที่สุด และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย
2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กับป่าชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง
3. ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วมในด้านการช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าไม้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่าไม้และไม่ได้มีการปลูกป่าไม้ทดแทน
4. ข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง และจำกัดอยู่ในบุคคลบางกลุ่ม ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชนในระดับสูง ขาดเพียงโอกาสของการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการจัดการป่า ทั้งนี้ควรส่งเสริมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมให้ชุมชนขยายเครือข่ายชุมชนเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนออกไปจากเดิมให้ครอบคลุมทั้งตำบลและเข้มแข็งขึ้นเรื่อย ๆ ในระดับอำเภอ จังหวัดเพื่อสร้างผลกระทบในภาพรวมระดับประเทศ

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม, การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

Abstract

The purposes of this research were to investigate factors, problems and obstacles that would affect the participation of people in forest communities in the conservation of forest resources, and to make suggestions on the conservation of forest resources of the people in the community forest of Ban Phunamron.

The sample of this study consisted of 20 government officials, including teachers, health workers, and members of Tambon Administrative Organization, 10 community leaders, 120 heads of families, totaling 150 people altogether. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and testing hypotheses to determine the relationship between independent variables and the dependent variable by chi square (Chi-Square or χ^2 -test).

The research results showed that:

1. The attitude factors were related to forest communities as a whole a low level. As for individual aspects, they were at a low level. The sense of community forest owners was the lowest, while receiving information about community forest was at a low level.

2. The behavioral factors were overall related to forest communities at a high level. As for individual aspects, the work performance on the conservation of forest resources was at a high level, while the utilization of forest communities was at a moderate level.

3. The participation factors of the people were related to the conservation of forest resources as a whole at a high level. As for individual aspects, participation by following the plan was at a high level, followed by participation in cooperating with authorities to maintain forests. At a moderate level were planning and evaluation. As for obstacles and problems, it revealed that people lacked knowledge and understanding in the conservation of forest resources and new trees were not planted to replace the old ones.

4. Suggestions for the forest conservation resource in housing area of Ben Pu Namron, were suggested. It was found that the participation was still at a low to moderate level and were limited to certain groups. However, most people had a better understanding and a sense of ownership of community forests at a high level. They lacked opportunity to participate in all stages of forest management. The community should be encouraged and supported to expand the network of community forest management information about Ban Pu Namron from the original network to cover the entire district, district levels and province levels to be strengthened gradually in order to make an impact on the country.

Keywords : Factors affecting the participation, The Forest the Conservation

บทนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ มีคุณค่าและสามารถอำนวยประโยชน์ทั้งโดยตรงและทางอ้อมให้แก่มนุษย์อย่างมากมาย ป่าไม้เป็นแหล่งกำเนิดปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เป็นแหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธาร แหล่งน้ำป้องกันอุทกภัย เป็นแนวป้องกันวาตภัยและมีอิทธิพลควบคุมความสมดุลของระบบ

นิเวศตามธรรมชาติและบรรยากาศโลก (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2548 หน้า 11) ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง จึงได้มีการทบทวนแนวทางในการพัฒนาประเทศเสียใหม่ โดยการพัฒนาแบบแยกเป็นส่วนๆ เป็นการพัฒนาแบบบูรณาการที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ โดย

ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา เพื่อให้เกิดการพัฒนายั่งยืน (Sustainable development) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และทิศทางของการพัฒนาตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ได้ยึดหลักการส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชนในกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้าง เสริมชุมชนให้เข้มแข็ง ยุทธศาสตร์สำคัญที่ส่งเสริมชุมชน เข้มแข็งประการหนึ่งก็คือ โดยใช้ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั่นเอง (ชาชีวัฒน์ ศรีแก้ว, 2541 หน้า 21)

การใช้ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม นั้น คนในชุมชนท้องถิ่นจะเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการ แก้ปัญหาวิกฤตนั้น คือ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วม คิด ร่วมอนุรักษ์และร่วมพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน เพื่อให้สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนเองได้ อย่างยั่งยืน (ธงชัย จารุพัฒน์, 2542 หน้า 26) ประกอบ กับประชาชนท้องถิ่นจังหวัดกาญจนบุรีตระหนักถึงปัญหา การลดจำนวนลงของทรัพยากรป่าไม้ของประเทศไทยที่ถูก ทำลายลงด้วยสาเหตุที่สำคัญ คือ การนำเอาทรัพยากรป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ในระยะเริ่มต้นของการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่ง ชาติ ฉบับที่ 10 ในปี พ.ศ. 2550 (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 หน้า 100-101) เพราะการพัฒนาประเทศมุ่งสร้างความเจริญทางด้าน เศรษฐกิจเป็นสิ่งสำคัญ ใช้ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเป็น ตัวชี้วัดในการพัฒนาประเทศ จึงต้องนำทรัพยากรป่าไม้และ ทรัพยากรธรรมชาติอื่นที่มีความอุดมสมบูรณ์มาใช้ เมื่อป่าไม้ ถูกนำมาใช้สอยอย่างฟุ่มเฟือย ขาดความระมัดระวังจนเกิน กำลังผลิตของป่าและไม่มีการปลูกป่าทดแทนได้ทัน ป่าไม้จึง เสื่อมโทรมและลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว

บ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี เป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมของ ประชากรในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่แสดงให้เห็นอย่าง เป็นรูปธรรมของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนว่า คนอยู่ร่วมกันกับป่า ได้อย่างยั่งยืน เมื่อคนอนุรักษ์ป่า ป่ามีความอุดมสมบูรณ์ ป่าก็อำนวยประโยชน์ต่อคน แต่เมื่อคนบุกรุกทำลายป่า จนป่า

เสื่อมโทรมแล้ว ผลกระทบก็ย้อนกลับสู่คนในรูปของความ แห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำอุปโภค บริโภค หรือเกิดอุทกภัยขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยเลือกป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี เป็น พื้นที่กรณีศึกษา โดยต้องการศึกษาให้ทราบถึงความเป็นมา ของพัฒนาการในการจัดการผืนป่า ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้าง ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้อง กับภารกิจการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อสนองความต้องการ ของสังคมเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนของคนกับป่าและ ผลการศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรป่าไม้ของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหา ที่แท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของป่าชุมชนบ้าน พุน้ำร้อน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ของประชาชนในเขตป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : ศึกษากรณีบ้าน พุน้ำร้อน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ใช้ประชากร ตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลที่ ปฏิบัติงานในพื้นที่ ผู้นำชุมชน และประชาชน รวมทั้งสิ้น 150 คน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม จำแนก เป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพ ส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ระดับการ ศึกษา สถานภาพ และการประกอบอาชีพ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเจตคติเกี่ยวกับป่าชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นคำถามปลายเปิดแบบหลายตัวเลือก กำหนดให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของประชาชนในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณ 5 ระดับที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นในด้านปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามความคิดเห็นในด้านการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จำนวน 1 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ทำบันทึกขอหนังสือรับรองจากสำนักงานบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลให้แก่หน่วยงานภายในตำบล เพื่อเก็บข้อมูลสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามนั้น ผู้วิจัยใช้สถิติไคสแควร์กำลังสอง (Chi - Square หรือ χ^2 - test)

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่า : ศึกษากรณี บ้านพุน้ำร้อน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 เพศหญิง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 20 – 30 ปี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 32.70 รองลงมา อายุ 41-50 ปี ผู้ตอบแบบสอบถาม มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 34.70 ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพสมรส จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 78.70 รองลงมา โสด จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 18.00 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70

2. ข้อมูลปัจจัยด้านเจตคติเกี่ยวกับป่าชุมชน ได้แก่ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย

3. ข้อมูลปัจจัยด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับป่าชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

4. ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมาก จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาการมีส่วนร่วม ในด้านการช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าไม้

5. ผลการศึกษาจะพบข้อจำกัดหนึ่งของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน เนื่องมาจากการมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับต่ำ ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชนในระดับสูง ขาดเพียงโอกาสของการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนการจัดการป่า และ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน

สรุปผลการวิจัย

เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่า : ศึกษากรณี บ้านพุน้ำร้อน หมู่ที่ 12 ตำบลบ้านเก่า อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านเจตคติเกี่ยวกับป่าชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับป่าชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ป้ายประกาศจากทางราชการ และคำชี้แจงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ จากการสำรวจข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการให้รัฐเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการรักษาป่าชุมชนเพราะคนส่วนใหญ่ในชุมชนบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับป่าชุมชนมากนัก จึงส่งผลให้ป่าชุมชนในพื้นที่บ้านพุน้ำร้อนลดน้อยลง ซึ่งกระบวนการรับรู้ข่าวสารนั้นอาจมาจากหัวหน้าชุมชนได้มีการประชุมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาป่าชุมชนของเราและความรู้สึกเป็นเจ้าของป่าชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การจัดการป่าไม้โดยชุมชนเป็นวิธีการรักษาป่าไม้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการบริหารจัดการป่าชุมชนเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงกลุ่มของชุมชนโดยแท้จริง เพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่อาจมีความคิดแตกต่างกันไป โดยไม่คิดถึงส่วนรวม เช่นในปัจจุบันประเทศไทยได้เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมขึ้นหลายจังหวัด เกิดจากสาเหตุของการตัดไม้ทำลายป่า จึงทำให้หน้าท่วมฉับพลันโดยที่ไม่มีป่าไม้เป็นที่อุ้มน้ำไว้ ซึ่งถ้าคนในชุมชนทั้งประเทศรู้สึกหวงแหนป่าไม้ซึ่งเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งที่ควรอนุรักษ์ไว้ จะทำให้ไม่เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมขึ้น และไม่ทำลายนิเวศของสัตว์ป่า

2. ปัจจัยด้านพฤติกรรมเกี่ยวกับป่าชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของป่าบ้านพุน้ำร้อน และท่านป้องกันดูแล รักษาป่า การมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อน โดยให้ความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของชุมชนบ้านพุน้ำร้อนให้มากที่สุด เพราะปัจจุบันมีการตัดไม้ทำลายป่ากันมากขึ้น และยัง

เป็นช่องทางการตัดไม้ทำลายป่าของผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การหาอาหารจากป่า เห็ด ผักป่า และอื่น ๆ รองลงมาการสร้างแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ และก่อสร้างบ้านเรือนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการให้ป่าชุมชนเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้ต่าง ๆ ป่าสามารถให้ประโยชน์ในลักษณะอเนกประสงค์ต่อชุมชนที่อยู่ใกล้แหล่งป่าไม้ แนวทางการใช้ประโยชน์จากป่า ป่าชุมชนจะหมายถึง พื้นที่ป่าไม้ซึ่งมีการใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการใช้เหมือนกันหรือแตกต่างกันไปในแต่ละกลุ่มประชาชนตามสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนนั้น ๆ โดยทุกกลุ่มประชาชนในชุมชนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการใช้ประโยชน์จากป่าภายใต้การยอมรับซึ่งกันและกัน เช่น บางกลุ่มที่ต้องการใช้ประโยชน์จากป่าเป็นแหล่งนันทนาการ บางกลุ่มต้องการใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านเคยร่วมปลูกต้นไม้ในป่าชุมชน รองลงมาการบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ จากการสำรวจข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณในชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการปลูกป่ามากที่สุด เพราะการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนตลอดทั้งกระบวนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมของการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานและกิจกรรมการพัฒนา โดยที่กิจกรรมการพัฒนานั้น ๆ มีผลกระทบต่อตัวประชาชน และการมีส่วนร่วมในด้านความช่วยเหลือร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาป่าไม้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเข้าร่วมปลูกป่าตามโครงการของรัฐหรือเอกชนอยู่เสมอ และการรวมบริจาคเงินทรัพย์สินอื่น ๆ เพื่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ป่าไม้ จากการสำรวจข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคุณในชุมชนทุกคนต้องได้รับการ

กระตุ้นความคิดและปลูก (ปลูก) จิตสำนึกตั้งแต่ในวัยเยาว์ ถึงความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการวางแผน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาของป่าไม้ในชุมชนที่เกิดขึ้นในชุมชนจากประสบการณ์ ที่ผ่านมา และการประชุมวางแผนการดำเนิน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การชักชวนเพื่อนบ้านให้สังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เมื่อสระน้ำในป่าชุมชนต้นเงินและข้อบกพร่องของการดำเนินงานในป่าชุมชนและเสนอต่อที่ประชุม จากการสำรวจข้อมูล จากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่าคนในชุมชน ควรช่วยกันดูแลรักษาป่าไม้ของตนเองให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอแนะดังนี้

1. ส่งเสริมเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การปลูกฟื้นฟู สภาพป่า และพันธุ์ป่าไม้ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ สื่อมวลชนจะต้องนำเสนอในช่วงเวลาที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ เพื่อเป็นรูปธรรม

2. การเร่งรัดการพิจารณากฎหมายป่าชุมชนที่เป็น ธรรมต่อทุกฝ่าย โดยเฉพาะสิทธิของการเข้ามามีส่วนร่วม ของประชาชน ในเรื่องต่าง ๆ ความโปร่งใสของกระบวนการ ทำงานของรัฐรวมถึงการป้องกันและรักษาป่าชุมชนร่วมกัน ทั้งภาคประชาชน รัฐและองค์กรพัฒนาเอกชนในทิศทาง เดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2548). คู่มือการสงวน อนุรักษ์ พัฒนา และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่น (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : สวนเงินมีมา.
- ชาชีว์วัฒน์ ศรีแก้ว. (2541). แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ : ธนัชชการพิมพ์.
- จงชัย จารุพัฒน์. (2542). สถานการณ์ปัจจุบันของทรัพยากรป่าไม้. เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชา 3115511 หลักสูตร ปริญญาวนศาสตร์บัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

3. จัดการฝึกอบรมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักเรียน นักศึกษาและ ประชาชนทั่วไป ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มภายหลังการฝึกอบรม มีการติดตามและประเมินผลหลังการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

4. ส่งเสริมให้ชุมชนขยายเครือข่ายชุมชนเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนบ้านพุน้ำร้อนให้ครอบคลุมทั้งตำบลและ สร้างความเข้มแข็งระดับอำเภอ จังหวัด จนถึงภาพรวมในระดับ ประเทศ หากมีการเสนอแนะและร่วมกันปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และเข้มแข็ง

5. ควรจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากร ป่าไม้ เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยถึงชนิดของพันธุ์พืชที่เหมาะสมทั้งในด้าน ความเหมาะสมต่อสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศประจำ ถิ่น ในแง่ของผลผลิตด้านต่าง ๆ ได้แก่ ผลผลิตทางด้านเนื้อ ไม้ใช้สอยในรูปของความโตเร็ว ผลผลิตในรูปของการเก็บหา ใบ ดอก ผล เมล็ด เพื่อเป็นอาหารและพืชสมุนไพร
2. การศึกษารูปแบบเครือข่ายการจัดการป่าชุมชน อย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน